

Encyklopedia KONTYNENTÓW

KULTURA · PRZYRODA · LUDZIE

Encyklopedia KONTYNENTÓW

KULTURA · PRZYRODA · LUDZIE

Copyright © Wydawnictwo SBM Sp. z o.o., Warszawa 2016

© Copyright for the illustrations by Wydawnictwo SBM Sp. z o.o., Warszawa 2016

Opracowanie: Katarzyna Juszyńska

Projekt okładki: Wioletta Kanik

Layout, skład i przygotowanie do druku: Justyna Wiśniewska

Redakcja: Elżbieta Wójcik

Wydanie I

ISBN 978-83-8059-180-6

Wydrukowano w Polsce

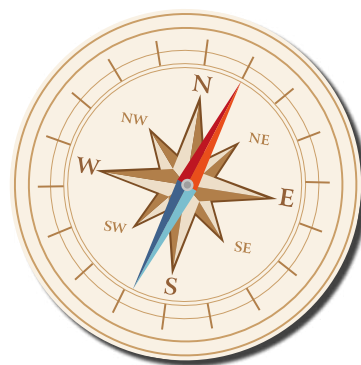

Wydawnictwo SBM Sp. z o.o.
ul. Sułkowskiego 2/2
01-602 Warszawa

 www.WYDAWNICTWO-SBM.pl

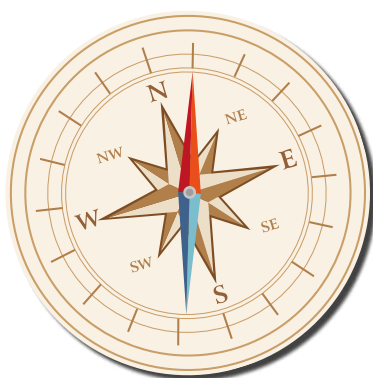
Encyklopedia KONTYNENTÓW

KULTURA · PRZYRODA · LUDZIE

SPIIS TREŚCI

■ Europa	6
■ Azja	32
■ Afyka	54
■ Ameryka Północna	76
■ Ameryka Południowa	98
■ Australia	112
■ Antarktyda	124

WSTĘP

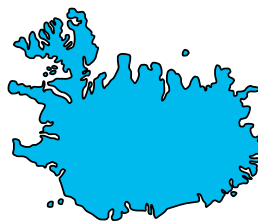
Żyjemy na wspaniałej planecie, która kryje w sobie mnóstwo skarbów. Są to zarówno piękne i ciekawe miejsca przyrodnicze, jak i stworzone przez człowieka zabytki kultury, ale także tradycje i zwyczaje, które wzbogacają codzienne życie człowieka i stanowią o jego tożsamości.

Kontynenty na Ziemi są różne – każdy z nich jest inaczej zbudowany, zamieszkiwany przez różniących się od siebie wyglądem i zwyczajami ludzi, na każdym żyją inne zwierzęta i rosną charakterystyczne dla danego obszaru rośliny. To właśnie ta odmienność i różnorodność składa się na wspaniałą opowieść o świecie i jego historii.

Wyjątkowych miejsc na Ziemi jest mnóstwo. Warto choć na chwilę zatrzymać się przy niektórych i dowiedzieć, jaka ciekawa historia za nimi stoi. Zapraszamy na podróż dookoła świata.

EUROPA

Europa wraz z Azją składają się na Eurazję – **największy kontynent na Ziemi**, położony w większości na półkuli północnej i półkuli wschodniej. Europa, o której tradycyjnie również mówi się, że jest kontynentem, rozciąga się na obszarze mniej więcej 10 milionów kilometrów kwadratowych, na których mieszka ponad 700 milionów osób. Polska jest jednym z państw położonych na kontynencie europejskim.

WIELKOŚĆ: 10,5 mln km²

NAJDŁUŻSZA RZĘKA: Wołga

NAJWYŻSZA GÓRA: Mont Blanc

NAJWIĘKSZE JEZIORO: Ładoga

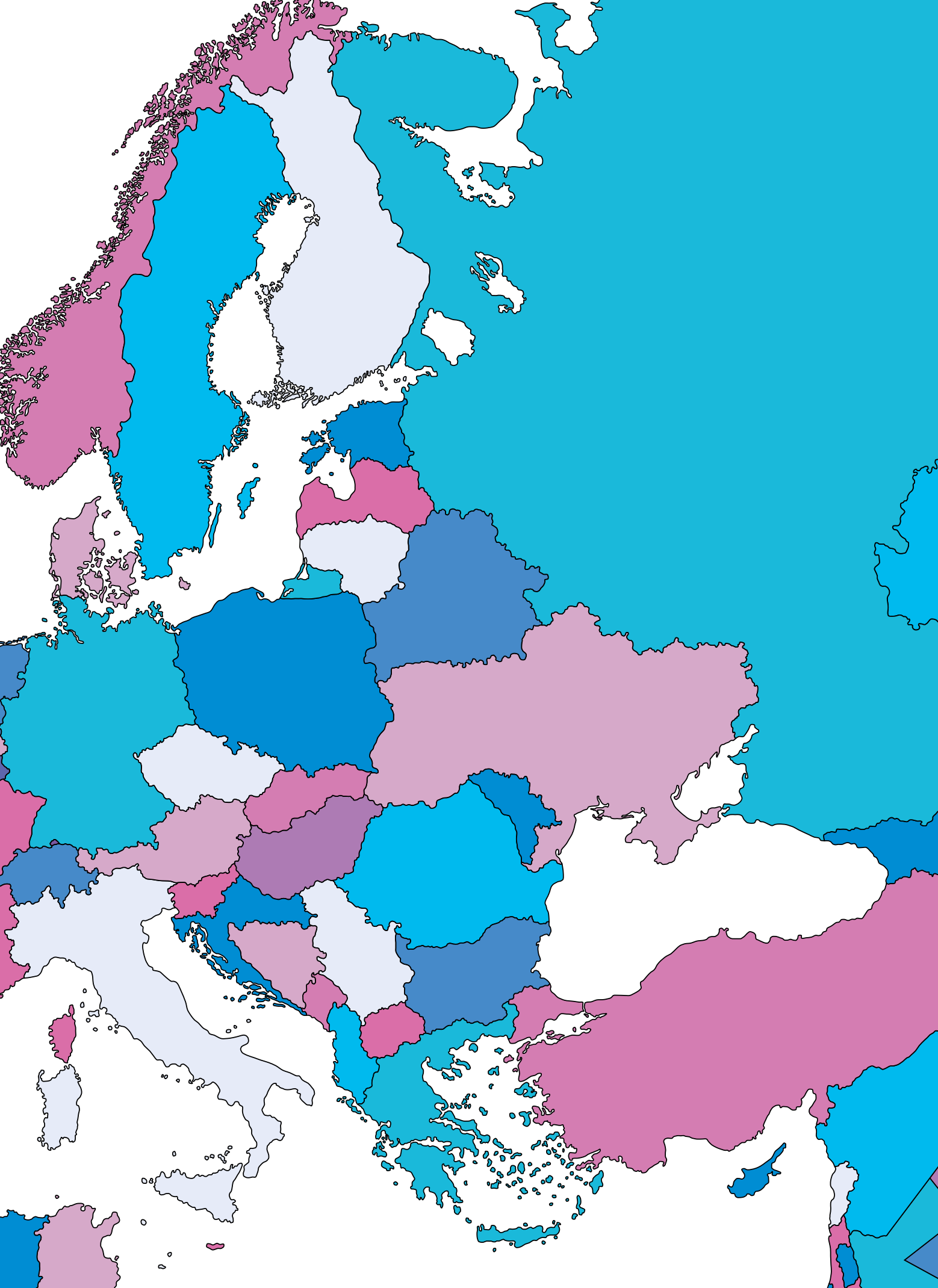
NAJDALEJ WYSUNIĘTE PUNKTY:

wschód – ujście Bajdaraty do Morza Karskiego

zachód – przylądek Roca w Portugalii

północ – przylądek Nordkyn w Norwegii

południe – przylądek Marroquí w Hiszpanii

PROWANSJA

Francuska Prowansja to przede wszystkim pachnące **lawendowe pola**, które co roku barwią tę krainę na kolor fioletowy. To także zioła – mieszanka bazylii, szalwii, rozmarynu, tymianku, lebiodki, majeranku, mięty pieprzowej i cząbrku ogrodowego tworzy **zioła prowansalskie**, znane każdemu, kto lubi gotować. Nie tylko wyjątkowe rośliny, lecz także zwierzęta stanowią o niezwykłości Prowansji. Część tego obszaru zamieszkują – najpewniej od tysięcy lat – piękne **białe konie** (konie z Camargue), a na potrzeby bezkrwawej

korridy hoduje się tu niewielkich rozmiarów czarne byki. Prowansję owiewa **mistral**, silny i suchy wiatr, który na południe Francji przybywa wiosną i latem.

PROWANSJA ARTYSTÓW

Prowansja urzekła niejednego, w tym również wielkich artystów, którzy tworzyli tutaj swoje wspaniałe dzieła. Z tym regionem Francji związani byli tacy malarze jak Paul Cézanne, Vincent van Gogh i Paul Gauguin.

Lawendowe pola w Prowansji

Zorza polarna
w Laponii

LAPONIA

Laponia nieodmiennie kojarzy się ze **Świętym Mikołajem**, który ponoć właśnie tutaj ma swój dom i stąd wyrusza w podróż zakończoną doręczeniem grudniowych prezentów. Region, prawie w całości położony poza kołem podbiegunowym, rozciąga się na obszarze czterech państw: Rosji, Norwegii, Szwecji i Finlandii. Podział ten widoczny jest na lapońskiej fladze, na której znalazły się kolory symbolizujące wszystkie cztery kraje. Mroźna, śnieżna i piękna Laponia ma do zaoferowania wiele, a do najwspanialszych jej skarbów należy **zorza polarna**. To wtedy na niebie pojawiają się różnobarwne pasma, tworząc wspaniały kolorowy spektakl.

LODOWY HOTEL

W szwedzkiej miejscowości Jukkasjärvi, położonej na terenie Laponii, można się zatrzymać w hotelu zbudowanym z lodu. Lodowy hotel powstał tu już w 1989 roku i był pierwszym tego typu obiektem na świecie. Każdego roku lodowy hotel musi być budowany na nowo, bo wraz z nadejściem wiosny topnieje.

Lodowy hotel w Jukkasjärvi

Lewady

MADERA

KRAJ:
Portugalia

STOLICA:
Funchal

POWIERZCHNIA:
794 km²

LICZBA LUDNOŚCI:
235 tys.

Choć bliżej jej do wybrzeży Afryki, jest częścią Europy. Madera to należąca do Portugalii niewielka wyspa na Oceanie Atlantyckim, do której przylgnęła nazwa Kraina Wiecznej Wiosny. Wszystko za sprawą łagodnego klimatu, jaki tutaj panuje: w styczniu średnia temperatura to 16 stopni

Celsjusza, w lipcu – 22 stopnie. Góry Madery są porośnięte przez **lasy wawrzynowe**, na tyle wyjątkowe, że w 1999 roku trafiły na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*. Madera słynie także z **lewad** (*levadas*), czyli sieci kanałów wodnych, których zadaniem jest doprowadzanie wody z północnej, bardziej deszczowej części wyspy do części południowej.

WIKLINOWE SANIE

Nad stolicą Madery, miastem Funchal, wznosi się wzgórze Monte, z którego można zjechać saniami, i to nawet latem. Sanie są wiklinowe i kierowane przez ubranych w charakterystyczne stroje mężczyzn. Przejazdźka tym niecodziennym środkiem transportu na dwukilometrowej trasie to wspaniała zabawa.

Sognefjorden to jeden z najbardziej znanych norweskich fiordów

NORWESKIE FIORDY

Wąskie i bardzo głębokie zatoki, które tworzą wybrzeża Norwegii, to **fiordy**. Najdłuższy – nie tylko w Norwegii, ale na całym Półwyspie Skandynawskim – nosi nazwę Sognefjorden. Ma on 204 kilometry długości, jego szerokość waha się od 1,5 do 6 kilometrów, a głębokość dochodzi do około 1300 metrów. Piękne norweskie fiordy, wokół których wyrastają strome zbocza, nie mogły po-

zostać niezauważone – w 2004 roku dwa z nich, **Nærøyfjorden** i **Geirangerfjorden**, znalazły się na Liście światowego dziedzictwa UNESCO. By przekonać się o wyjątkowości norweskiego wybrzeża, warto wsiąść do jednego z pływających po fiordach statków i z pokładu podziwiać wspaniałe widoki.

FIORDY występują również w innych miejscach Ziemi, między innymi na Alasce, Grenlandii, Islandii czy w Szkocji.

MATTERHORN

Matterhorn to góra, której trudno nie rozpoznać – jej kształt to charakterystyczna **piramida**. Uznawany za jeden z najpiękniejszych na świecie szczyt wyrasta **w Alpach**, na granicy Włoch i Szwajcarii, na wysokość 4478 metrów n.p.m. Górę udało się zdobyć po raz pierwszy już w **1865 roku**,

Matterhorn

ALPY, najwyższy obszar górski Europy, dzielą się na Zachodnie i Wschodnie. Najwyższym szczytem Alp – i całej Europy – jest Mont Blanc, który ma 4810 metrów n.p.m.

czego dokonała składająca się z siedmiu osób grupa brytyjskiego alpinisty Edwarda Whympera. Było to 14 lipca, a trzy dni później na wierzchołku Matterhornu stanęli kolejni ludzie.

WYSPY OWCZE

300 kilometrów od Szkocji, 430 kilometrów od Islandii i 600 kilometrów od Norwegii – to odległości, jakie dzielą Wyspy Owcze od najbliższych sąsiadów. I choć droga na ten położony na

Atlantyku archipelag nie należy do łatwych, warto się tam wybrać, bo to niezwykle zielony zakątek Europy. Wyspy Owcze, autonomiczna część Danii, to archipelag składający się z 18 wysp wulkanicznych, które zajmują powierzchnię 1,4 tysiąca kilometrów kwadratowych. Typowa dla wysp jest zmienność pogody – ci, którym udało się odwiedzić ten region, twierdzą, że w ciągu dnia można doświadczyć aury charakterystycznej dla wszystkich czterech pór roku. A gdyby nawet tak nie było, na jedno doświadczenie na pewno warto się przygotować – to deszcz, który pada tu średnio 280 dni w roku.

Wyspy Owcze to interesujący zakątek Europy